

Natuurwaardenonderzoek bestemmingsplangebied Vondeltuין

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies.....	3
2. Inleiding	4
3. Kaders.....	5
4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie	6
5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna	9
6. Consequenties natuurwetgeving.....	10
7. Kansen voor natuur.....	12

1. Samenvatting en conclusies

Samenvatting

Voor de ontwikkelingen die gepland zijn voor het bestemmingsplangebied de Vondeltuin is een natuurwaardenonderzoek gedaan. Het is niet uit te sluiten dat er door de Flora- en faunawet streng beschermde soorten voorkomen. Voor de sloop van de aanwezige gebouwtjes en de kap van de bomen moet nader onderzoek naar vleermuizen worden uitgevoerd. Door de aanwezigheid van goed foerageergebied en de geschikte gebouwtjes en bomen als verblijfplaats is er een kans dat deze in het bestemmingsplangebied verblijven.

Indien er verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwtjes en de bomen worden aangetroffen zijn mitigerende en compenserende maatregelen nodig om de populatie in stand te houden. Als het vleermuizenonderzoek aan de voorwaarden voldoet en de maatregelen om de populaties in stand te houden voldoende zijn wordt naar verwachting een ontheffing van de Flora- en faunawet verleend.

De voornaamste conclusies

- Voor vleermuizen is bij plannen voor sloop- en kapwerkzaamheden in ieder geval nader onderzoek nodig naar verblijfplaatsen. Nader onderzoek naar vleermuizen dient volgens een voorgeschreven protocol uitgevoerd te worden. De onderzoeksperiode beslaat het volledige seizoen dat vleermuizen actief zijn. Dit is van ongeveer mei – oktober. Als er boombewonende soorten worden vermoed is tevens een inspectie van winterverblijfplaatsen in de boomholtes nodig. Dit onderzoek kan pas in november/december worden uitgevoerd. Voor de afhandeling van een eventuele ontheffingsaanvraag moet vervolgens minimaal drie maanden worden uitgetrokken.
- Indien het nader onderzoek uitwijst dat er vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwtjes zijn is het nodig dat:
 - bij planning van de werkzaamheden rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van vleermuizen: gefaseerd slopen en kwetsbare perioden mijden;
 - er in de nieuwbouw verblijfplaatsen gecompenseerd worden;Deze maatregelen zijn relatief eenvoudig uit te voeren.
- Geadviseerd wordt om de maatregelen in de vorm van een ontheffingsaanvraag aan het ministerie voor te leggen. Wanneer er voldoende mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen zal de ontheffing of de 'positieve afwijzing' naar verwachting worden verkregen;
- De aanwezige broedvogels kunnen worden ontzien door rekening te houden met de broedtijd (begin maart t/m eind augustus).

2. Inleiding

Het project

Stadsdeel Zuid is bezig met de ontwikkeling van een nieuw bestemmingsplan voor de Vondeluin. Het bestemmingsplan maakt het mogelijk om binnen de bouwcontour bebouwing op te richten. Hiervoor wordt de sloop van de huidige bebouwing en de verwijdering van het aanwezige groen mogelijk gemaakt.

Leeswijzer

Deze toets behandelt eerst de wettelijke en beleidskaders. Daarna volgt een beschrijving van het gebied en de soorten die er voorkomen dan wel verwacht kunnen worden. Vervolgens worden de effecten die eventuele ingrepen hebben op de aanwezige soorten behandeld. Daarna volgt met welke mitigerende maatregelen deze effecten beperkt kunnen worden en of er een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet nodig is.

Werkwijze

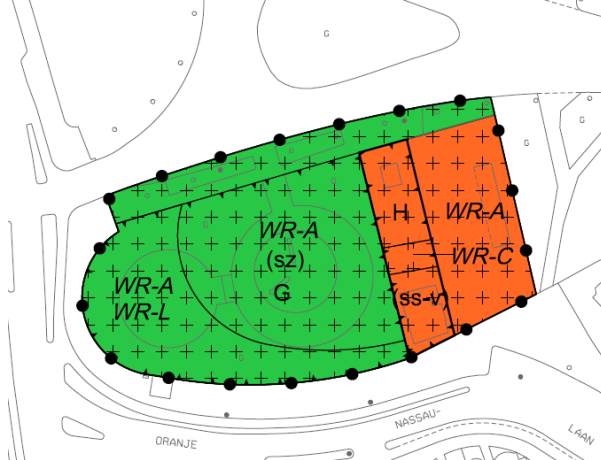
Voor de Ecologische Atlas Amsterdam worden sinds 1995 gegevens verzameld van de volgende soortgroepen: zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen en krekels. Deze gegevens zijn gebruikt voor de invulling van de natuurtoets.

Het plangebied is op 6 april en op 18 mei 2011 bezocht.

Ligging van het plangebied en afbakening

Het plangebied ligt in het Stadsdeel Zuid en maakt deel uit van het Vondelpark. Het gebied wordt globaal begrensd door;

- Aan de zuidzijde de Oranje Nassau laan;
- Aan de westzijde de Amstelveenseweg;
- Aan de noordzijde de ingang van het Vondelpark;
- Aan de oostzijde het begin van het westelijk deel van het Vondelpark.

Ligging bestemmingsplangebied Vondeluin

3. Kaders

Wettelijke kaders	
Natuurbeschermingswet (1998) - Natura-2000 (gebiedsbescherming)	Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998: Natura 2000 Onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) zijn gebieden aangewezen die onderdeel uitmaken van de Europese ecologische hoofdstructuur, de Natura 2000 gebieden genaamd. Indien een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in of in de nabijheid van een Natura 2000 gebied moet worden onderzocht of de ontwikkeling de kwaliteit van het gebied kan verslechteren of verstoren. Indien het bestemmingsplan de kwaliteit van een Natura 2000 gebied kan verslechteren of verstoren dient er een vergunning op grond van de Nb-wet te worden aangevraagd. Natura-2000-gebieden liggen niet in de nabijheid van het plangebied. Een negatief effect valt niet te verwachten.
Flora- en faunawet en gedragscode (soortbescherming)	In april 2002 is de Flora- en faunawet (Ffwet) van kracht geworden. Op grond van deze wet zijn vrijwel alle in het wild en van nature in Nederland voorkomende dieren, beschermd. De Ffwet bevat verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dieren en plantensoorten, hun nesten, hollen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen. Vrijwel altijd moet met door Flora- en faunawet beschermde soorten rekening worden gehouden.
Beleidskaders	
Ecologische Hoofdstructuur (landelijk beleid)	Voor heel Nederland is zijn natuurgebieden met verbindingzones vastgelegd. Dit noemen we de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. Na realisatie is de structuur uiteindelijk grensoverschrijdend, zodat diersoorten zich vrij kunnen bewegen en vermengen over Europa. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de EHS dient gecompenseerd te worden volgens de in de Nota Ruimte vastgelegde regels. De plannen hebben geen effect op gebieden van de EHS.
Hoofdgroenstructuur (Structuurvisie gemeentelijk beleid)	In het structuurplan van de gemeente Amsterdam worden een aantal groengebieden planologisch beschermd. Functiewijzigingen zijn mogelijk en moeten aan een toetsingscommissie (TAC) worden voorgelegd. Voor inpassingen zijn richtlijnen opgesteld. Het plangebied ligt in de Hoofdgroenstructuur. Wanneer er concrete plannen zijn gevormd moet een advies worden aangevraagd bij de TAC.
Rode lijstsoorten (landelijk beleid)	Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk achteruitgaan. Voor het Ministerie van LNV zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen.

4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie

Omgeving

Het bestemmingsplangebied maakt deel uit van het Vondelpark. Het Vondelpark is een geïsoleerd groengebied dat is gelegen tussen een aantal woonwijken in stadsdeel Zuid.

Het plangebied

In het plangebied staan een aantal gebouwtjes die bij de speeltuin horen. Het buitenterrein is hoofdzakelijk verhard. Aangrenzend, aan de randen van het terrein, staan het en der een aantal loofbomen verspreidt. Hiertussen staat voornamelijk struikvegetatie. Tevens groeit er tussen en ook op de bomen veel klimop.

Zoogdieren

In het bestemmingsplangebied zijn sporen waargenomen van egels, huisspitsmuizen en bosmuizen. Via het Vondelpark kunnen andere algemene zoogdieren zoals de bosspitsmuis en de veldmuis het plangebied bereiken. Door de aangrenzende open structuur van de bebouwing kunnen deze dieren in vrijwel het hele bestemmingsplanplangebied worden aangetroffen.

Verblijfplaatsen van vleermuizen

Beoordeling gebouwtjes op potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen:

In de bebouwing zijn kleine openingen (kiertjes) aanwezig waardoor de ruimte achter de buitenmuur voor vleermuizen bereikbaar is. Tevens is het mogelijk dat vleermuizen aan de onderkant van een loszittende houtplaat of onder het rieten dak een toegang vinden (zie onderstaande afbeelding).

Mogelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen

Beoordeling van bomen op potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen:

In de populieren aan de oostzijde van het terrein zijn gaten van spechten waargenomen (zie onderstaande afbeelding).

Spechtengat in boom

Ook zijn er in dezelfde bomen op een aantal plekken loszittende stukken schors waargenomen. Dit vormt in het betreffende plangebied potentiële verblijfplaatsen voor vleermuissoorten als de gewone en de ruige dwergvleermuis. De aanwezigheid van vleermuizen is alleen vast te stellen door gespecialiseerd onderzoek met batdetectoren in het gedeelte van het seizoen dat vleermuizen actief zijn. Door de Gegevensautoriteit Natuur is een protocol vastgesteld waaraan een vleermuisonderzoek in het kader van de Flora- en faunawet moet voldoen. Het aantal malen dat er waargenomen moet worden is afhankelijk van de te verwachten soorten en het te verwachten gebruik.

Broedvogels

Zowel in de boomgroepen als in de struikvegetatie aan de rand van het terrein kunnen merel, zanglijster, heggenmus, en winterkoning broeden. De dicht begroeide delen zijn ook geschikt voor fitis en tijtjaf. In de bomen kunnen eksters, kraaien en houtduiven nestelen. Kraaien zitten vooral in de hogere bomen. In een van de populieren in het plangebied is tijdens de eerste veldinspectie (6 april) een grote bonte specht waargenomen die actief bezig was met de aanmaak van een nieuwe nestholte (zie onderstaande afbeelding). Tijdens de tweede veldinspectie waren duidelijk jonge spechten te horen vanuit de nestholte.

Grote bonte specht bezig met de aanmaak van een nestholte

In een tweetal andere bomen zijn ook spechtengaten waargenomen. Zie de onderstaande afbeelding voor de exacte locatie hiervan. Tevens wordt op de onderstaande kaart weergegeven waar de bomen met de spechtengaten zich bevinden.

Locatie nestgaten grote bonte specht

Amfibieën en vissen

Voor amfibieën kan de rand van het bestemmingsplangebied betekenis hebben als landbiotoop aangezien het grenst aan de grote vijver met verschillende soorten. Vissen komen in het plangebied niet voor.

Flora

Beschermde planten zijn niet te verwachten en ook niet waargenomen tijdens de veldinspectie.

5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna

De plannen

Het is mogelijk dat de huidige aanwezige bebouwing in het bestemmingsplangebied wordt gesloopt. binnen de bouwcontour wordt de realisatie van nieuwe bebouwing mogelijk gemaakt. Het aangrenzende groen wordt hiervoor mogelijkwerijs deels verwijderd.

De effecten van de plannen op flora en fauna

Door de sloop van gebouwtjes kunnen er verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen. Door de kap van bomen en het weghalen van struikvegetatie verdwijnen er nestplaatsen van vogels en mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen.

De effecten van de werkzaamheden

Door werkzaamheden vindt er tijdelijk verontrusting plaats van soorten in de omgeving, met name van broedvogels. Bij de planning van de werkzaamheden kan rekening gehouden worden met de broedperiode van vogels, winterslaap-, baltsperiode en kraamtijd van vleermuizen. Door verder de voorgestelde mitigerende maatregelen goed uit te voeren kan de schade aan de eventueel aanwezige vleermuizen beperkt blijven.

6. Consequenties en conclusies natuurwetgeving

Gebiedsbescherming

Het plan bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones. Het plangebied ligt ook niet in de Provinciale Ecologische Hoofd Structuur (PEHS).

Soortbescherming, ontheffing Flora- en faunawet

Beschermde soorten

Vleermuizen

In het plangebied moet er rekening mee gehouden worden dat de volgende vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen voorkomen:

- zomerverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis in de bebouwing;
- winterverblijfplaatsen gewone en ruige dwergvleermuis in de bebouwing;
- kraamkolonies van gewone dwergvleermuizen in gebouwen;
- baltsplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis in gebouwen;
- baltsplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis in bomen.

Bij sloop- en nieuwbouwplannen voor het betreffende bestemmingsplangebied is gespecialiseerd onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk. Hierbij moet het vleermuizenprotocol worden gevolgd. In de praktijk zal dit betekenen dat er minimaal zes keer per seizoen (van mei tot half oktober) in de late avond of vroege ochtend onderzoek zal moeten worden uitgevoerd. Hoe het vleermuizenprotocol moet worden toegepast is te vinden op: <http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/files/vleermuisprotocol-maart-2010.aspx>

Vleermuizen worden door de Flora- en faunawet zwaar beschermd. Indien uit het nader onderzoek blijkt dat er vaste verblijfplaatsen in de gebouwen aanwezig zijn moet er volgens de Flora- en faunawet gehandeld worden. In de gedragscode van de Gemeente Amsterdam staan hiervoor de richtlijnen.

Hieronder volgt wat de consequenties zouden kunnen zijn.

Bij de sloop moet er rekening worden gehouden met in de bebouwing verblijvende vleermuizen. De te treffen maatregelen zijn afhankelijk van het type verblijfplaats.

- Bij de planning van de sloopwerkzaamheden moet rekening worden gehouden met kwetsbare periodes van de aangetroffen soorten, deze periodes verschillen per type verblijfplaats;
- Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen op het juiste moment (zodat vleermuizen voor de sloop kunnen wegtrekken); dit kan bijvoorbeeld door de stenen, het hout of het riet te verwijderen zodat het gaat tochten.

Ten tweede moet worden aangetoond dat de functionaliteit van de vaste rust – en verblijfplaatsen behouden blijft. Dat kan door:

- De sloop van gebouwen met geschikte verblijfsplaatsen te faseren;
- In de nieuwbouw voorzieningen aan te brengen waardoor vleermuizen deze gebouwen weer als verblijfplaatsen kunnen gebruiken. Dit kan door bijvoorbeeld een deel van een spouwmuur voor vleermuizen toegankelijk te maken en vleermuiskasten in te metselen;

Broedvogels

Voor de waargenomen broedvogels geldt dat de nesten gedurende de broedtijd beschermd zijn (begin maart t/m eind augustus), maar daar buiten niet. Ontheffing voor broedende vogels wordt meestal niet verleend, omdat het in de regel goed mogelijk is om verontrusting in het broedseizoen te voorkomen.

Vrijstelling en niet-beschermd

Voor de grondgebonden zoogdieren en ook de amfibieën in het plangebied geldt het vrijstellingsbesluit. Dat betekent dat er geen ontheffing nodig is bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt voor alle soorten de zorgplicht. Dat betekent dat door zorgvuldig te werken zoveel mogelijk schade aan diersoorten moet worden voorkomen. Ook hierbij kan de Gedragscode van Amsterdam een uitkomst bieden.

7. Kansen voor natuur

- Met het ophangen van nestkastjes in bomen voor mezen, boomkruiper, boomklever, spechten, etc. kan de broedgelegenheid in de toekomst worden gestimuleerd. Op de nieuwe bebouwing kunnen mussenflats worden opgehangen (zie de onderstaande afbeelding voor een indruk hiervan).

Mussenflats

- Groene daken en groene muren van de nieuwe bebouwing zorgen voor een groter aanbod van insecten en nestgelegenheid.
- Het verdient de aanbeveling om de bomen, waarin de spechtengaten zijn waargenomen te handhaven. Hierin kunnen zowel verschillende soorten broedvogels als vleermuizen een verblijfplaats vinden. Tevens is het wenselijk om een (groot) deel van de onderbegroeiing (met name de besdragende soorten) te laten staan. Dit biedt jaarrond foerageergelegenheid.
- In de bomen kunnen vleermuiskasten worden opgehangen.
- In het plangebied is het wenselijk om inheemse boom-, struik, en plantensoorten te gebruiken.